

Prezidentas A. Smetona, Lėno ir Užulėnio Smetonos: genealoginė apžvalga

MARIUS SMETONA

Vilniaus universitetas, Universiteto g. 5, LT-01513 Vilnius

El. paštas: marius.smetona@gmail.com

ANŽELIKA SMETONIENĖ

Lietuvių kalbos institutas, P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius

El. paštas: anzelika.smetoniene@gmail.com

Apie prezidento A. Smetonos šeimą rašyta daug, tačiau paprastai visa informacija pateikiama atsižvelgiant į žmonių pasakojimus, atsiminimus, todėl neretai ji gali būti klaidingai interpretuojama. Prieš dvidešimt metų Lietuvių kalbos institute rastas ranka pieštas A. Smetonos genealoginis medis, kuris vėliau pavadintas anoniminiu. Straipsnio tikslas yra priskirti šiam medžiui autorystę ir apžvelgti A. Smetonos genealogiją remiantis rašytiniais šaltiniais – metrikomis, kurios atskleidžia daugumos prezidento gimtosiose apylinkėse gyvenusių Smetonų giminystės ryšius.

Raktažodžiai: genealogija, metrikos, prezidentas, A. Smetona

IVADAS

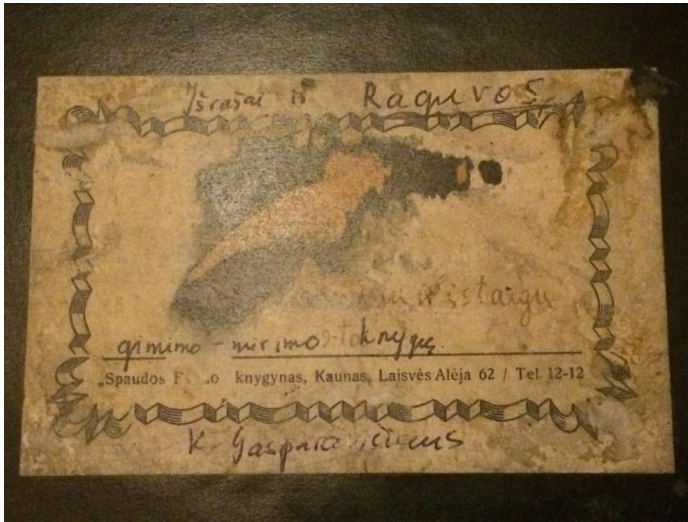
Beveik prieš dvidešimt metų Lietuvių kalbos instituto (LKI) bibliotekoje buvo rasti padiriki rankraščių lapai – kai kurių Romos katalikų bažnyčių XVII–XIX a. gimimo, mirties ir santuokos metrikų nuorašai. Daugumoje jų kartojasi Smetonų pavardė. Tarp užrašų buvo įdėtas ir ranka sudarytas prezidento A. Smetonos giminės genealoginis medis, kurį Gražina Akelaitienė įvardijo kaip nežinomo autoriaus [2, 21]. Rankraščių dalinės kopijos (1) pasiekė šio straipsnio autorius.

Gavus rankraščių kopijas, pirmiausia buvo patikrintas jų tikslumas – palyginti rankraščių ir saugomų Lietuvos valstybės istorijos archyve (LVIA) metrikų nuorašai. Įsitikinta, kad išrašai yra tikslūs, o neretai net pilnesni, tą rodo įrašų numeracija ar dabar nepasiekiamų metų įrašai (pvz., 1846 m. Šilų metrikų LVIA nėra, jas užsakius gaunamos 1847 m.

- (1) Straipsnio autoriai yra dėkingi Vidui Garliauskui, kuris prieš daugelį metų atkreipė dėmesį į bažnytnių metrikų nuorašus.

metrikos). Šiuo metu LVIA kai kurios suplyšusios metrikos nėra atnešamos peržiūrėti. Anoniminių rankraščių autorius greičiausiai bus matęs arba metrikų originalus, arba stročiau padarytas metrikų kopijas.

Įsitikinęs, kad informacija rankraščiuose yra patikima, po daugelio metų buvo grįžta į LKI Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centro archyvą tikintis juos surasti (2). Rasta ne tik daugiau metrikų nuorašų, bet ir sužinota autoriaus pavardė (žr. 1 pav.).

1 pav. K. Gasparavičiaus sąsiuvinio viršelis

Tai Kazimieras Gasparavičius (1908–1983), lietuvių kalbininkas, prisidėjęs prie *Lietuvių kalbos žodyno* (1948) leidimo. K. Gasparavičius domėjosi ir tarmėmis, pavardėmis, vietovardžiais, kuriuos rinko iš XVII–XIX a. šaltinių [8]. Pastabos, taisymsai, klausimai rankraščių paraštėse rodo, kad medžiaga buvo renkama itin atidžiai ir kantriai analizuojama. Kartu su metrikų išrašais rastas ir Raguvos miestelio istorijos, pavadinimo kilmės, aprašas (3).

Iki šiol anoniminis genealoginis medis buvo datuojamas apie 1934 m. [2, 21], bet tai klaidinga. K. Gasparavičius prezidento A. Smetonos genealoginį medį galėjo sudaryti apie 1970–1980 m., kai daug laiko praleido LVIA rinkdamas duomenis apie Puodžiūnų kaimo gyventojus [8]. Tai greičiausiai yra pirmas A. Smetonos genealoginis medis, sudarytas remiantis bažnytinėmis metrikomis, nors prezidento biografijos aprašymų yra jau ne vienas. Bene išsamiausiai jo gyvenimą, kūrybą ir politinę veiklą yra aprašęs Alfonsas Eidintas [6; 7]. Pirmoji A. Smetonos biografija buvo parašyta 1934 m. Kazio Binkio kaip knyga vaikams [5]. Pats stambiausias veikalas apie A. Smetoną parašytas Aleksandro Merklio [6, 8–9], yra ir smulkesnių darbų: Izidoriaus Kisino parengta

(2) Ačiū LKI darbuotojams, ypač prof. dr. Grasildai Blažienei ir dr. Laimučiu Bilkiui, už geranoriškumą ir pagalbą.

(3) Jame pasakojama apie Raguvos cerkvę, buvusią sinagogą, Raguvos apylinkes, priklausiusias Oginskiams, o vėliau – Straševičiams, užrašyti net žmonių pasakojimai apie daug rūpesčių sukeldavusius žvėris – vilkus.

studija-bibliografija, Jono Augustaičio knyga, kritiškai vertinanti prezidento veiklą ir ankstesnius autorius, rašiusius apie jį [6, 8–10]. Būtina paminėti ir paties A. Smetonos kūrybinį darbą – keturis jo raštų tomus: *Vienybės gairėmis, Šviesos takais, Atgimstant, Lietuvių santykiai su lenkais* [3, 7] bei 1935 m. išleistą straipsnių ir kalbų rinkinį *A. Smetonos pasakyta parašyta* [12].

Pastaruoju metu elektroninėje erdvėje, remiantis žmonių prisiminimais apie pirmojo Lietuvos prezidento giminę, plinta nepatikrinta ir nevisai patikima informacija: iškreipiami vardai, pateikiamos netikslios datos, nes jų pagrindas yra ne metrikos, o būtent rašytiniai šaltiniai yra patikimiausias būdas šeimos genealogijai nustatyti. Seniai žinomas faktas, kad A. Smetonos giminė yra Užulėnio kaimas, kurio apylinkėse gyveno ir daugiau šios pavardės atstovų. Straipsniu siekiama ištirti Lėno ir Užulėnio Smetonų genealogijas, papildyti ir patikrinti K. Gasparavičiaus sudarytą prezidento A. Smetonos genealoginį medį. Minėto medžio vardai ir pavardės jau yra aptartos G. Akelaitienės straipsnyje [2, 22–24]. Pabrėžtina, kad K. Gasparavičiaus medyje vardai ir moterų pavardės pateikiamos taip, kaip yra užrašyti metrikose.

LVIA daugiausia buvo skaitomos Ukmergės dekanato (4) metrikos, itin smulkiai – Raguvo, Taujėnų, Traupio, Šilų, Vadoklių RKB metrikos. Pastarųjų bažnyčių metrikose labai gausu Smetonų įrašų dėl to, kad Lėnas / Užulėnis nuo jų buvo palyginti netoli. Retais atvejais Smetonų įrašų randama Siesikuose ar Ukmergėje.

Pirmieji įrašai pasirodo XVII a. Raguvoje, kurioje metrikos pradėtos rašyti nuo 1668 metų. Smetonų įrašų gausu ir Taujėnuose – pirmasis lotynų kalba yra 1756 metų. Vėliau Taujėnų bažnyčia galėjo registruoti tik gimimus ir mirtis, su retomis išimtimis. Tačiau absoliuti dauguma įrašų randama Šiluose ir Vadokliuose. Vadoklių bažnyčia buvo pastatyta 1781 m., kiek anksčiau – Šilų. Deja, Šilų bažnyčios metrikos pasiekiamos tik nuo 1833 m., Vadoklių metrikose taip pat yra spragų (metrikose pažymėta, kad XIX a. pradžioje bažnyčia degė). Traupio bažnyčia iš visų minėtųjų pastatyta anksčiausiai, tačiau joje užrašai daug retesni. Paminėtina, kad jai priklausė filijinė Šilų bažnyčia.

Iš XVII–XX a. pradžios metrikų iš viso surinkta 264 įrašai gimimo metrikų, 120 mirties įrašų ir 64 santuokų įrašai. Tirtos metrikos yra saugomos LVIA 669-ame fonde, 1 ir 10-ame apyrašė bei 604-ame fonde, 11 ir 13 apyrašė [13; 14; 15; 16]. Labai reti atvejai, kai žmogus su Smetonos pavarde šiose metrikose pasirodo tik kartą – paprastai visus paminėtus žmones galima susieti į kelias Lėno / Užulėnio Smetonų giminių atšakas. Žinoma, kad Panevėžio apylinkėse taip pat esama žmonių pavarde Smetona, tačiau šiame etape buvo susikoncentruota tik į Lėno ir Užulėnio apylinkes. Tiriant išryškėjusias giminių šakas buvo apsibrėžta 1914 m., nes galioja įstatymas, pagal kurį tam tikrą laiką nepasiekiami privačių asmenų duomenys. Taip pat nebuvo plečiama tyrimo geografija, t. y. jeigu giminės atstovas išsikraustė į kitą dekanatą, jo metrikų nebuvo toliau ieškoma.

A. SMETONOS ATŠAKA

Tikslinga pradėti nuo giminės atšakos, kuri tiesiogiai susijusi su prezidentu A. Smetona ir kurios duomenys siekia net XVII a. pabaigą. Jos seniausias žinomas ir rašytiniais šaltiniais patvirtintas giminės atstovas – protoplastas – yra (P1) Laurentijus. Remiantis

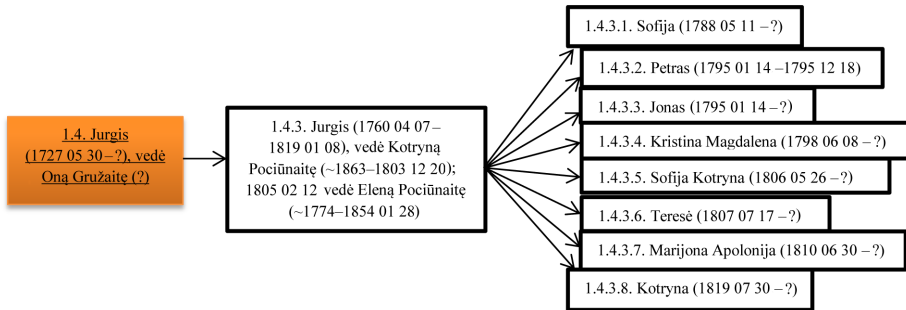
(4) Jam tiriamuoju laikotarpiu priklausė: Bukonių, Višintų, Ukmergės, Vadoklių, Deltuvos, Žemaitkiemio, Kavarsko, Lyduokių, Pabaisko, Pagirių, Raguvo, Raguvelės, Siesikų, Subačiaus, Troškūnų, Traupio, Upininkų-Veprių, Šėtos, Vidiškių, Vaitkuškio, Karsaviškių, Želvos, Ponaterių, Pandėlio, Panemunio, Taujėnų, Šilų bažnyčios.

tu, kad pirmas žinomas jo vaikas buvo krikštytas 1718 m., Laurentijus turėjo būti gimęs XVII a. pabaigoje. Būtina pabrėžti, kad Laurentijaus tėvas galėjo būti Danielius, Stanislovas arba Andrius. Šie žmonės figūruoja bažnytinėse Raguvos metrikose, bet kadangi trūksta konkretaus įrašo – Laurentijaus gimimo – tiksliai pasakyti, kas buvo jo tėvas, neįmanoma.

Tiesioginė giminės linija (5). (P1) Laurenijus (~1695 – ?) buvo vedęs Kotryną Namikaitę (?). Žinomi penki jų vaikai: (1.1.) Andrius (1718 11 20 Raguva (6) – ?), (1.2.) Jonas (1721 05 31 Raguva – ?), (1.3.) Ona (1724 07 19 Raguva – ?), (1.4.) Jurgis (1727 05 30 Raguva – ?) ir (1.5.) Elena (1731 05 28 Raguva – ?).

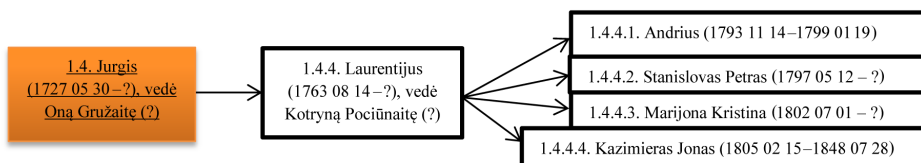
Tiesioginė giminės linija. (1.4.) Jurgis buvo vedęs Oną Gružaitę (?) ir su ja turėjo vaikų: (1.4.1.) Baltramiejų (1753 08 20 Raguva – ?), (1.4.2.) Joną (1756 06 13 Taujėnai – ?), (1.4.3.) Jurgį (1760 04 07 Taujėnai – 1819 01 08 Vadokliai), (1.4.4.) Laurentijų (1763 08 14 Taujėnai – ?). Jono likimas iš metrikų nežinomas, o kiti sūnus užaugę vedė.

Šalutinė giminės linija (7). (1.4.) Jurgio ir Onos Gružaitės sūnus (1.4.3.) Jurgis vedė Kotryną Pociūnaitę (~1863–1803 12 20 Taujėnai), kuri mirė sulaukusi 40 metų. Antrą kartą Jurgis vedė 1805 02 12 Vadokliuose Eleną Pociūnaitę (~1774–1854 01 28 Taujėnai). Jurgis iš viso turėjo aštuonis vaikus: (1.4.3.1.) Sofiją (1788 05 11 Taujėnai – ?), dvynius (1.4.3.2.) Petrą (1795 01 14 Taujėnai – 1795 12 18 Taujėnai) ir (1.4.3.3.) Joną (1795 01 14 Taujėnai – ?), (1.4.3.4.) Kristiną Magdaleną (1798 06 08 Taujėnai – ?), (1.4.3.5.) Sofiją Kotryną (1806 05 26 Taujėnai – ?), (1.4.3.6.) Teresę (1807 07 17 Taujėnai – ?), (1.4.3.7.) Marijoną Apoloniją (1810 06 30 Taujėnai – ?), (1.4.3.8.) Kotryną (1819 07 30 Taujėnai – ?). Vienas iš dvynių, Petras, mirė kūdikystėje.

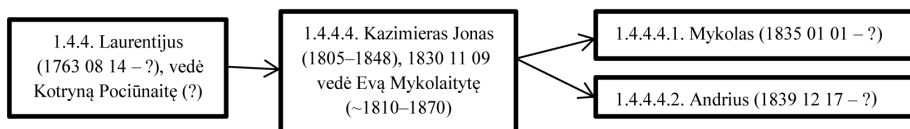

Šalutinė giminės linija. Kitas (1.4.) Jurgio ir Onos Gružaitės sūnus (1.4.4.) Laurentijus vedė Kotryną Pociūnaitę (?) ir turėjo vaikų: (1.4.4.1.) Andrių (1793 11 14 Taujėnai – 1799 01 19 Taujėnai), (1.4.4.2.) Stanislovą Petrą (1797 05 12 Taujėnai – ?), (1.4.4.3.) Marijoną Kristiną (1802 07 01 Taujėnai – ?), (1.4.4.4.) Kazimierą Joną (1805 02 15 Taujėnai – 1848 07 28 Taujėnai).

-
- (5) Tiesiogine vadinama prezidento A. Smetonos tėvo, senelio, prosenelio linija ir jų broliai bei seserys.
 (6) Nurodoma bažnyčia, kurioje buvo registruotas gimimas, mirtis ar santuoka.
 (7) Šalutine vadinama prezidento A. Smetonos tėvo, senelio, prosenelio brolių vaikų linija.

Šalutinė giminės linija. (1.4.4.) Laurentijaus ir Kotrynos Pociūnaitės sūnus (1.4.4.4.) Kazimieras Jonas 1830 11 09 Vadokliuose vedė Evą Mykolaitytę (~1810–1870 07 23 Taujėnai). Jie turėjo du vaikus: (1.4.4.4.1.) Mykolą (1835 01 01 Vadokliai (8) – ?) ir (1.4.4.4.2.) Andrių (1839 12 17 Taujėnai – ?). Nėra metrikų, liudijančių apie vaikų mirtis ar santuokas užaugus, ir sprendžiant iš to, kad Kazimiero ir Evos mirties metrikose parašyta, kad jie vaikų nepaliko, Mykolas ir Andrius turėjo anksti mirti. Pats Kazimieras mirė 42 metų, kai jį nutrenkė žaibas, Eva – būdama 60 metų nuo karštinės.

Tiesioginė giminės linija. Vyriausias (1.4.) Jurgio ir Onos Gružaitės sūnus (1.4.1.) Baltramiejus 1774 11 15 Traupyje vedė Dorotą Žudžiūtę (?), žinomi trys jų vaikai: (1.4.1.1.) Jonas (1780 01 02 Taujėnai – 1831 06 25 Vadokliai), (1.4.1.2.) Petras (1782 06 18 Taujėnai?), (1.4.1.3.) Teresė (1784 07 13 Taujėnai – ?). Kaip susiklostė pastarųjų dviejų gyvenimas, metrikos neatskleidžia.

Tiesioginė giminės linija. Vyriausias (1.4.1.) Baltramiejaus ir Dorotos Žudžiūtės sūnus (1.4.1.1.) Jonas 1803 02 01 Vadokliuose vedė Dorotą Bujokaitę (9) (~1778 – 1838 04 20 Vadokliai) ir jie turėjo aštuonis vaikus: (1.4.1.1.1.) Teresę (1804.... (10) 09 Raguva – ?), (1.4.1.1.2.) Oną (1807 05 20 Raguva – ?), (1.4.1.1.3.) Kazimierą (1810 02 10 Taujėnai – 1867 01 30 Vadokliai), (1.4.1.1.4.) Antaną (1812 05 19 Taujėnai – 1883 01 06 Vadokliai), (1.4.1.1.5.) Motiejų (1815 01 16 Vadokliai – 1879 01 21 Vadokliai), (1.4.1.1.6.) Simoną (1817 10 26 Taujėnai – 1876 02 20 Vadokliai), (1.4.1.1.7.) Joną Tomą (1822 11 02 Raguva – ?), (1.4.1.1.8.) Kotryną (?) (11). Keturi jų vaikai – Kazimieras, Antanas, Motiejus ir Simonas – toliau gyveno gimtuosiuose kraštuose, čia gimė ir užaugo jų atžalos.

Kiek užbėgant už akių tenka kelti klausimą dėl Kazimiero – prezidento A. Smetonos senelio – tėvo vardo. S. Abromavičiaus straipsnyje, pasiremiant vienos iš Smetonų giminės atstovių atsiminimais, rašoma: „Žinoma, kad apie 1882 metus Tamošius Smetona iš Lėno persikėlė į Dvarėlį, apie kilometrą į vakarus nuo Šilų bažnytkaimio, ūkininkauti. Jis užaugino 4 vaikus, žinomi Jono (gimusio 1837 metais), Baltraus ir Motiejaus vardai, ir dar Kazimieras, kuris liko prie žemės ūkyje. Tada Kazimieras turėjo valaką žemės (apie 20 ha)

(8) Metrikoje klaidingai nurodyta motinos pavardė.

(9) Santuokos metrikoje nurodyta pavardė Kulovienė – Dorota tekėjo antrą kartą.

(10) Metrika yra išblukusi ir sunkiai įskaitoma.

(11) Žinoma tik iš Jono mirties metrikos.

Taujėnų valsčiuje, Užulėnyje. Po tėvo mirties 1885 metais dalį pirkios ir 5 ha žemės paveldėjo Jonas“ [1]. Gana paini sakinių konstrukcija greičiausiai paskatino klaidingą mintį, dabar neretai išskylančią internetinėje erdvėje (pvz., tinklalapyje *Geni.com*), jog Kazimiero tėvas buvo Tamošius (Tomas). Tomas Smetona ir jo žmona Kristina Pociūnaitė yra realūs žmonės, tačiau klaidingai priskirti šiai giminės atšakai (apie tai bus rašoma vėliau). K. Gasparavičius, sudarinėdamas A. Smetonos giminės medį, yra radęs įrašą, kad 1810 m. vasario 10 d. gimė ir Taujėnuose buvo pakrikštytas Kazimieras, Jono Smetonos ir Dorotos Bujokaitės sūnus. Šio konkretaus įrašo dabar Taujėnų metrikose rasti nepavyko, bet atsizvelgiant į tai, kad visais kitais atvejais K. Gasparavičiaus išrašytų metrikų atkarpos ir dabar LVIA prieinamų metrikų įrašai sutampa, nėra abejonės, kad mokslininko pateikti duomenys yra teisingi. Be to, yra aptiktos abiejų Kazimiero Smetonos santuokų metrikos [16, saug. vnt. 686, 800], kur nurodomi ir jaunojo tėvai – Jonas Smetona ir Dorota Bujokaitė.

Tiesioginė giminės linija. (1.4.1.1.) Jono ir Dorotos Bujokaitės sūnus (1.4.1.1.3.) Kazimieras buvo vedęs du kartus: 1831 10 25 Vadokliuose Kotryną Baltakaitę (~1805–1835 12 18 Vadokliai), o jai mirus 30-ies metų, 1836 01 25 Vadokliuose vedė Marijoną Krikštaponaitę (~1812–1874 12 19 Vadokliai). Iš viso Kazimieras Smetona turėjo devynis vaikus: (1.4.1.1.3.1.) Joną (1832 09 09 Vadokliai – 1886 10 17 Šilai), (1.4.1.1.3.2.) Kotryną (1834 09 13 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.3.) Oną (1838 03 18 Vadokliai – 1838 08 17 Vadokliai), (1.4.1.1.3.4.) Kristiną (1839 07 21 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.5.) Teresę (1842 02 20 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.6.) Mykolą (1844 09 22 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.3.7.) Justiną (1847 05 27 Šilai – 1897 10 29 Vadokliai), (1.4.1.1.3.8.) Oną (1850 07 12 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.3.9.) Jurgį (1853 04 26 Šilai – ?). Pirmoji Ona mirė kūdikystėje, Justinas, taip ir nevedęs, 50-ies metų. Kotrynos, Kristinos, Teresės, Mykolo ir Onos likimai iš metrikų nežinomi. Atkreiptinas dėmesys, kad ir A. Eidintas [6, 12], ir K. Binkis [5, 8] nurodo, kad Kazimieras Smetona turėjo tik septynis vaikus: tris dukras ir keturis sūnus. K. Gasparavičius, sudarinėdamas medį, iš pradžių buvo surašęs tik penkis vaikus, vėliau įrašą papildė dar dviem vardais. Tikriausiai dar kūdikystėje mirusi Ona (gimimo metrika saugoma LVIA 669.1.23.; mirties metrika – 669.1.857.) nebuvo minima užrašinėjant biografijas. Jos bendravardės, kurios mirties metrikos nerasta (gimimo metrika 669.1.1133.), likimas, matyt, buvo toks pat.

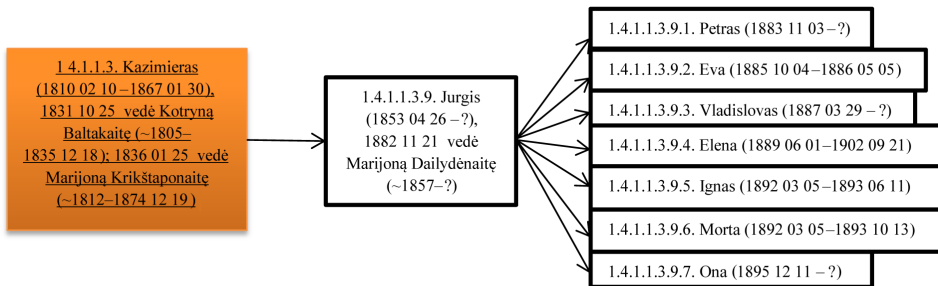
Tiesioginė giminės linija. (1.4.1.1.3.) Kazimiero ir Kotrynos Baltakaitės sūnus (1.4.1.1.3.1.) Jonas 1859 11 22 Traupyje vedė Julijoną Kartanaitę (1838 10 24 Šilai – 1905 08 16 Šilai) ir turėjo vaikų: (1.4.1.1.3.1.1.) Igną (1860 09 10 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.1.2.) Motiejų (1863 04 05 Raguva – ?), (1.4.1.1.3.1.3.) Joną (~1864–1865 12 18 Vadokliai), (1.4.1.1.3.1.4.) Liudviką (1865 10 15 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.1.5.) Marijoną (1866 12 30 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.1.6.) Juožą (1869 05 25 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.1.7.) Mortą (1871 12 13 Traupis – ?), (1.4.1.1.3.1.8.) Antaną (1874 07 28 (12) Šilai – 1944 01 09), (1.4.1.1.3.1.9.) Julijoną (1878 06 28 Vadokliai – ?). Paprastai nurodoma, kad A. Smetona „buvo šeštasis vaikas, po jo gimė dar dukra Julija“ [6, 12], jog, be jo, tėvai dar turėjo: Igną, Motiejų, Marę, Juožą, Mortą, Julytę [5, 13], tą patį yra pažymėjęs ir K. Gasparavičius. Vėlgi nutylima apie dar du Jono ir Julijonos vaikus. Vadoklių bažnyčios mirties metrikose yra įrašas [15, saug. vnt. 3], jog 1965 m. gruodžio 18 d. Užulėnyje mirė vienerių metų Jonas, nurodyti tėvai Jonas Smetona ir Julijona Kartanaitė. Šilų bažnyčios metrikose [15, saug. vnt. 1] yra užrašytas Liudvikas, gimęs 1965 m. spalio 15 d. Užulėnyje. Nei Jonas, kuris, kaip tikrai žinoma, anksti mirė, nei Liudvikas nėra minimi A. Smetonos biografijose.

(12) Datas pateikiamos pagal Julijaus kalendorių. Pagal Grigaliaus kalendorių A. Smetona yra gimęs rugpjūčio 10 dieną.

Tirtose metrikose dar rasta duomenų apie vyriausiąjį A. Smetonos brolių Igną. Užrašyta, jog 1901 02 06 Vadokliuose jis vedė Marijoną Kadžytę (~1877 – ?), minimi jų vaikai: (1.4.1.1.3.1.1.1.) Teodora (1901 12 02 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.1.1.2.) Genovaitė (1907 03 17 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.1.1.3.) Jonas (1908 08 24 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.1.1.4.) Leonarda (1910 07 11 Siesikai – ?), (1.4.1.1.3.1.1.5.) Veronika (1912 04 01 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.1.1.6.) Ona (1913 06 19 Šilai – ?).

Kaip minėta, dėl asmeninių duomenų apsaugos vėlesnių įrašų kol kas gauti neįmanoma, bet iš 1997 m. išėjusios nedidelės knygos *Palūžę sparnai* sužinomas dar vienas artimas A. Smetonos giminaitis, vieno iš brolių sūnus – Kazys Smetona, gimęs 1915 m. balandžio 27 d. Užulėnio kaime. 1935 m. jis įstojo į Karo aviacijos mokyklą. Deja, po trejų metų nukritus lėktuvui žuvo [11, 42].

Šalutinė giminės linija. A. Smetonos senelio (1.4.1.1.3.) Kazimiero ir jo antros žmonos Marijonos Krikštonaitės sūnus (1.4.1.1.3.9.) Jurgis, prezidento dėdė, 1882 11 21 Traupyje vedė Marijoną Dailydėnaitę (~1857 – ?) ir turėjo septynis vaikus: (1.4.1.1.3.9.1.) Petrą (1883 11 03 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.3.9.2.) Evą (1885 10 04 Šilai – 1886 05 05 Šilai (13)), (1.4.1.1.3.9.3.) Vladislovą (1887 03 29 Šilai – ?), (1.4.1.1.3.9.4.) Eleną (1889 06 01 Šilai – 1902 09 21 Šilai (14)), dvynius (1.4.1.1.3.9.5.) Igną (1892 03 05 Šilai – 1893 06 11 Šilai) ir (1.4.1.1.3.9.6.) Mortą (1892 03 05 Šilai – 1893 10 13 Šilai), (1.4.1.1.3.9.7.) Oną (1895 12 11 Vadokliai – ?). Vaikystėje mirė dvyniai Ignas ir Morta, Eva ir Elena.

Prezidento senelis Kazimieras buvo trečias vaikas šeimoje ir turėjo kelis brolius, kurių gausūs palikuonys sėsliai gyveno tose pačiose apylinkėse. Verta pateikti ir jų tolimesnę genealogiją, kad atsiskleistų Lėno / Užulėnio Smetonų giminystė.

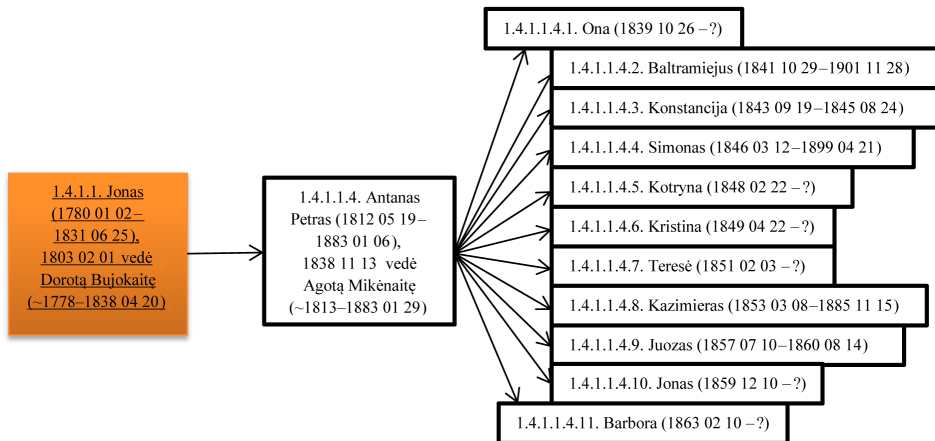
Šalutinė giminės linija. (1.4.1.1.) Jono ir Dorotos Bujokaitės sūnus (1.4.1.1.4.) Antanas, A. Smetonos senelio Kazimiero brolis, 1838 11 13 Traupyje vedė Agotą Mikėnaitę (~1813–1883 01 29 Vadokliai). Jie turėjo vienuolika vaikų: (1.4.1.1.4.1.) Oną (1839 10 26 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.2.) Baltramiejų (1841 10 29 Šilai – 1901 11 28 Šilai), (1.4.1.1.4.3.) Konstanciją (15) (1843 09 19 Šilai – 1845 08 24 Vadokliai), (1.4.1.1.4.4.) Simoną (1846 03 12 Šilai – 1899 04 21

(13) Mirties metrikoje nurodyta Elena.

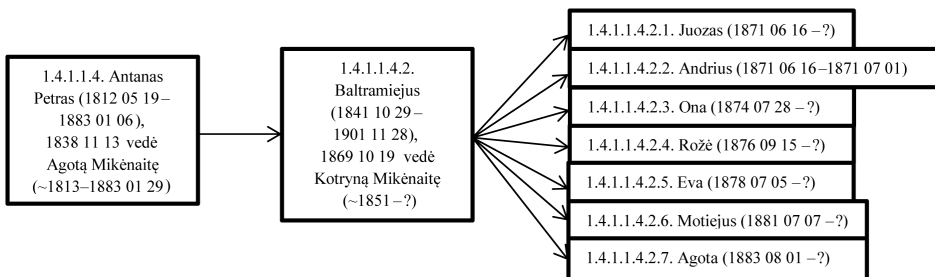
(14) Mirties metrikoje nurodytas amžius – 2 metai. Jeigu tai ta pati Elena, jai turėjo būti 13 metų.

(15) Gimimo metrikoje nurodyta Kotryna, mirties – Konstancija. Kadangi vėliau gimęs vaikas pavadinamas Kotryna, daroma prielaida, kad iš tikrųjų pirmuoju atveju gimimo metrikoje turėjo būti įrašyta Konstancija ir mirties metrikoje klaidos nėra. Be abejo, kartais vėliau gimęs vaikas būdavo pavadinamas mirusiojo vardu. Tokie atvejai klaida būtų padaryta mirties metrikoje ir 1843 m. gimusi mergaitė taip pat buvo Kotryna.

Vadokliai), (1.4.1.1.4.5.) Kotryną (1848 02 22 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.6.) Kristiną (1849 04 22 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.7.) Teresę (1851 02 03 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.8.) Kazimierą (1853 03 08 Šilai – 1885 11 15 Vadokliai), (1.4.1.1.4.9.) Juozą (1857 07 10 Šilai – 1860 08 14 Vadokliai), (1.4.1.1.4.10.) Joną (1859 12 10 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.11.) Barborą (1863 02 10 Vadokliai – ?). Simonas 1880 10 27 Vadokliuose vedė Mortą Mikėnaitę (~1857 – ?), mirė sulaukęs 53 metų. Konstancija mirė beveik dvejų, Juozas – trejų metų. Apie Oną, Kotryną, Kristiną, Teresę, Barborą iš metrikų nieko daugiau nesužinoma.

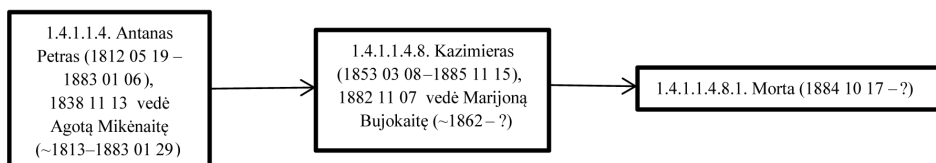
Šalutinė giminės linija. (1.4.1.1.4.) Antano ir Agotos Mikėnaitės sūnus (1.4.1.1.4.2.) Baltramiejus 1869 10 19 Vadokliuose vedė Kotryną Mikėnaitę (~1851 – ?), turėjo vaikų: dvynius (1.4.1.1.4.2.1.) Juozą (1871 06 16 Traupis – ?) ir (1.4.1.1.4.2.2.) Andrių (1871 06 16 Traupis – 1871 07 01 Vadokliai), (1.4.1.1.4.2.3.) Oną (1874 07 28 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.2.4.) Rožę (1876 09 15 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.2.5.) Evą (1878 07 05 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.4.2.6.) Motiejų (1881 07 07 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.4.2.7.) Agotą (1883 08 01 Šilai – ?). Juozas 1912 10 14 Vadokliuose vedė Kotryną Misiukaitę (~1883 – ?), turėjo sūnų (1.4.1.1.4.2.1.1.) Alfonsą (1913 09 24 Vadokliai – ?). Juozo dvynys Andrius mirė kelių savaičių. Agota 1912 02 05 ištekėjo už Karolio Pociūno. Kitų vaikų likimai nežinomi.

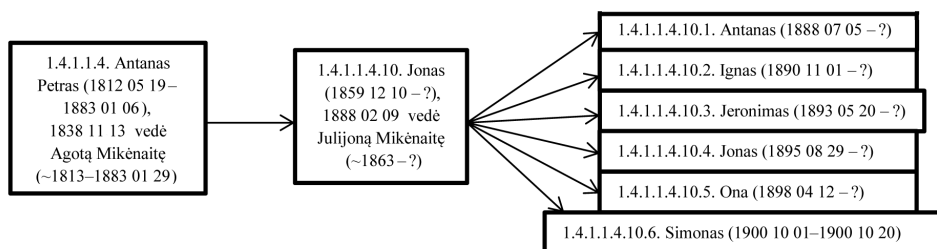
Šalutinė giminės linija. (1.4.1.1.4.) Antano ir Agotos Mikėnaitės sūnus (1.4.1.1.4.8.) Kazimieras 1882 11 07 Traupyje vedė Marijoną Bujokaitę (~1862 – ?), turėjo tik dukterį

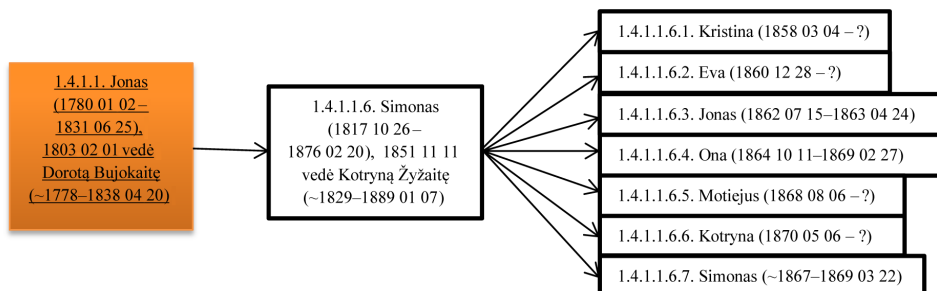
(1.4.1.1.4.8.1.) Mortą (1884 10 17 Vadokliai – ?), nes 1885 11 15 žuvo užvirtus me-džiui.

Šalutinė giminės linija. (1.4.1.1.4.) Antano ir Agotos Mikėnaitės sūnus (1.4.1.1.4.10.) Jonas 1888 02 09 Vadokliuose vedė Julijoną Mikėnaitę (~1863 – ?), jų vaikai: (1.4.1.1.4.10.1.) Antanas (1888 07 05 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.4.10.2.) Ignas (1890 11 01 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.10.3.) Jeronimas (1893 05 20 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.4.10.4.) Jonas (1895 08 29 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.10.5.) Ona (1898 04 12 Šilai – ?), (1.4.1.1.4.10.6.) Simonas (1900 10 01 Šilai – 1900 10 20 Šilai).

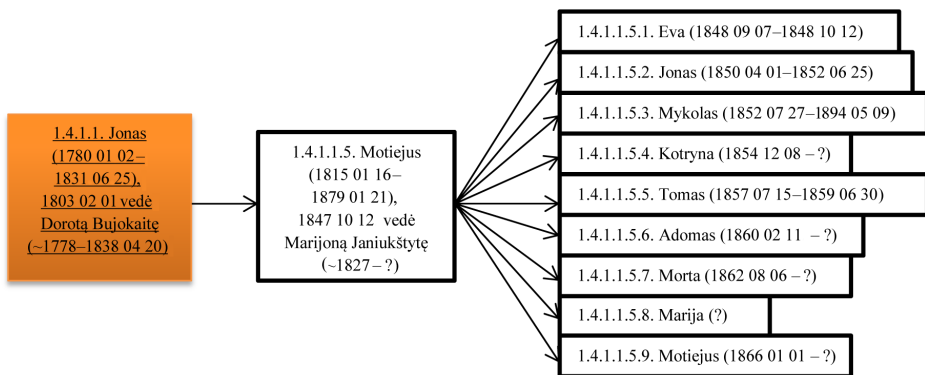

Šalutinė giminės linija. Kitas A. Smetonos senelio brolis (1.4.1.1.6.) Simonas 1851 11 11 Vadokliuose vedė Kotryną Žyžaitę (~1829–1889 01 07 Šilai). Jie turėjo septynis vaikus: (1.4.1.1.6.1.) Kristiną (1858 03 04 Šilai – ?), (1.4.1.1.6.2.) Evą (1860 12 28 Šilai – ?), (1.4.1.1.6.3.) Joną (1862 07 15 Šilai – 1863 04 24 Vadokliai), (1.4.1.1.6.4.) Oną (1864 10 11 Vadokliai – 1869 02 27 Vadokliai), (1.4.1.1.6.5.) Motiejų (1868 08 06 Šilai – ?), (1.4.1.1.6.6.) Kotryną (1870 05 06 Traupis – ?), (1.4.1.1.6.7.) Simoną (~1867–1869 03 22 Vadokliai). Jonas mirė kūdikystėje nuo krupo, ketverių metų Ona – nuo raupų, Simonas mirė taip pat nuo raupų. Kitų vaikų likimai nežinomi. Pats Simonas Smetona mirė nuo plaučių uždegimo būdamas 59 metų, jo žmona Kotryna – nuo karštinės.

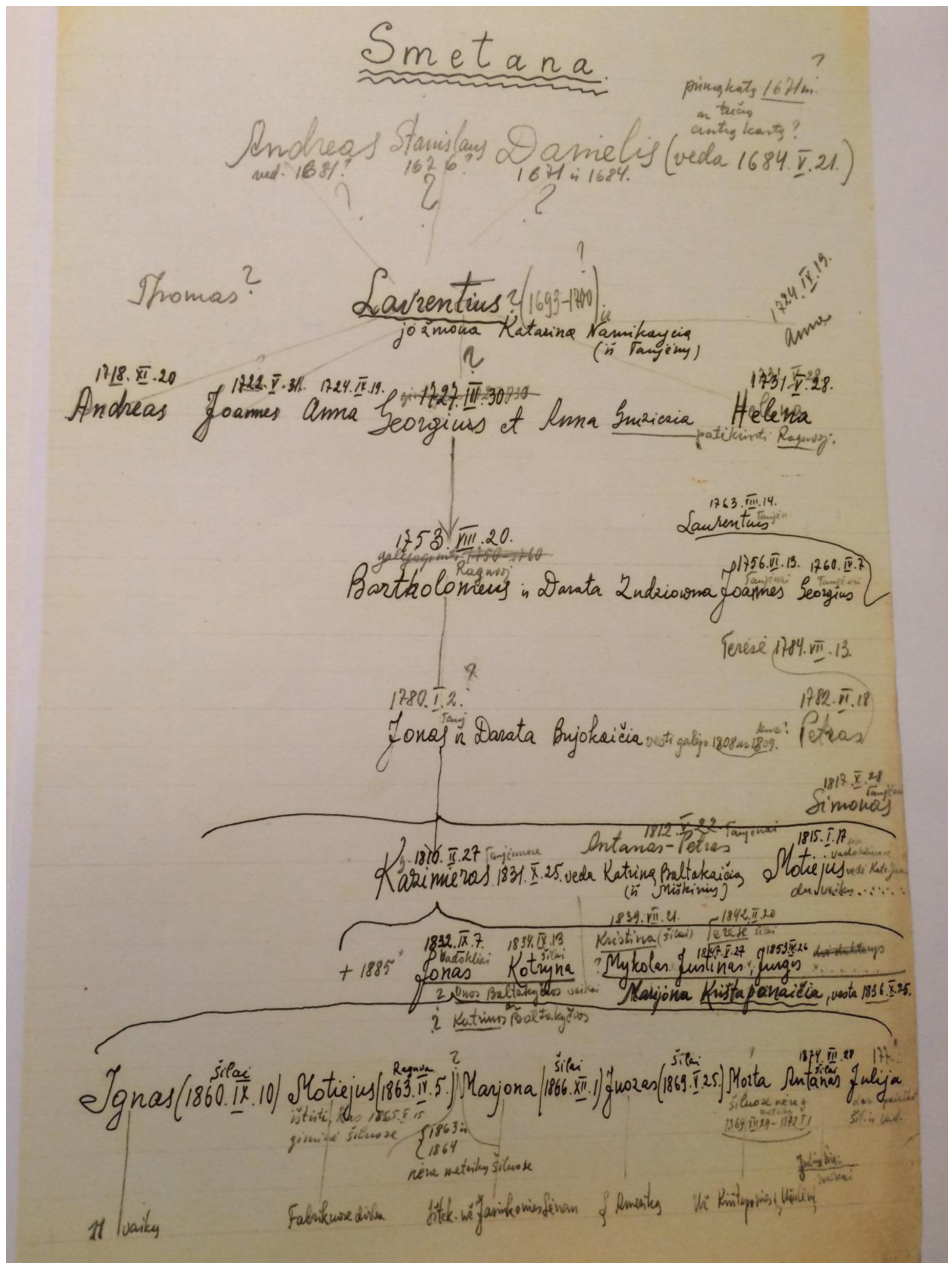
Šalutinė giminės linija. Dar vienas A. Smetonos senelio Kazimiero brolis (1.4.1.1.5.) Motiejus 1847 10 12 Vadokliuose vedė Marijoną Janiukštytę (~1827 – ?), jie turėjo devynis

vaikus: (1.4.1.1.5.1.) Evą (1848 09 07 Šilai – 1848 10 12 Vadokliai), (1.4.1.1.5.2.) Joną (1850 04 01 Šilai – 1852 06 25 Vadokliai), (1.4.1.1.5.3.) Mykolą (1852 07 27 Šilai – 1894 05 09 Vadokliai), (1.4.1.1.5.4.) Kotryną (1854 12 08 Šilai – ?), (1.4.1.1.5.5.) Tomą (1857 07 15 Šilai – 1859 06 30 Šilai), (1.4.1.1.5.6.) Adomą (1860 02 11 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.5.7.) Mortą (1862 08 06 Šilai – ?), (1.4.1.1.5.8.) Mariją (16) (?), (1.4.1.1.5.9.) Motiejų (1866 01 01 Šilai – ?). Eva mirė kelių savaičių nuo stafilokoko, Jonas – nuo kosulio, Tomas, būdamas beveik dvejų metų, – nuo dusulio. Adomas vedė Oną Kizytę (?) ir jiems gimė vaikai: (1.4.1.1.5.6.1.) Petronina (1891 01 01 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.5.6.2.) Vladislovas (1893 05 27 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.5.6.3.) Jeronimas (~1895–1896 02 24 Šilai) ir (1.4.1.1.5.6.4.) Juozas (1897 10 15 Šilai – 1901 10 28 Šilai). Mykolas 1881 02 09 Vadokliuose vedė Kristiną Pociūnaite (~1860–?) ir jie turėjo vaikų: (1.4.1.1.5.3.1.) Marijoną (1882 08 18 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.5.3.2.) Salomėją (1884 09 29 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.5.3.3.) Joną (1887 01 19 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.5.3.4.) Petrą (1889 06 20 Vadokliai – ?), (1.4.1.1.5.3.5.) Eleonorą (1892 03 04 Šilai – ?), (1.4.1.1.5.3.6.) Mortą (1894 10 06 Šilai – ?). Salomėja 1907 05 12 ištekėjo už Baltramiejaus Pranaičio, o Eleonora 1916 02 15 – už Igno Smetonos ir dvi Smetonų giminės atšakos susiliejo į vieną. Igno atšaka bus pateikta vėliau.

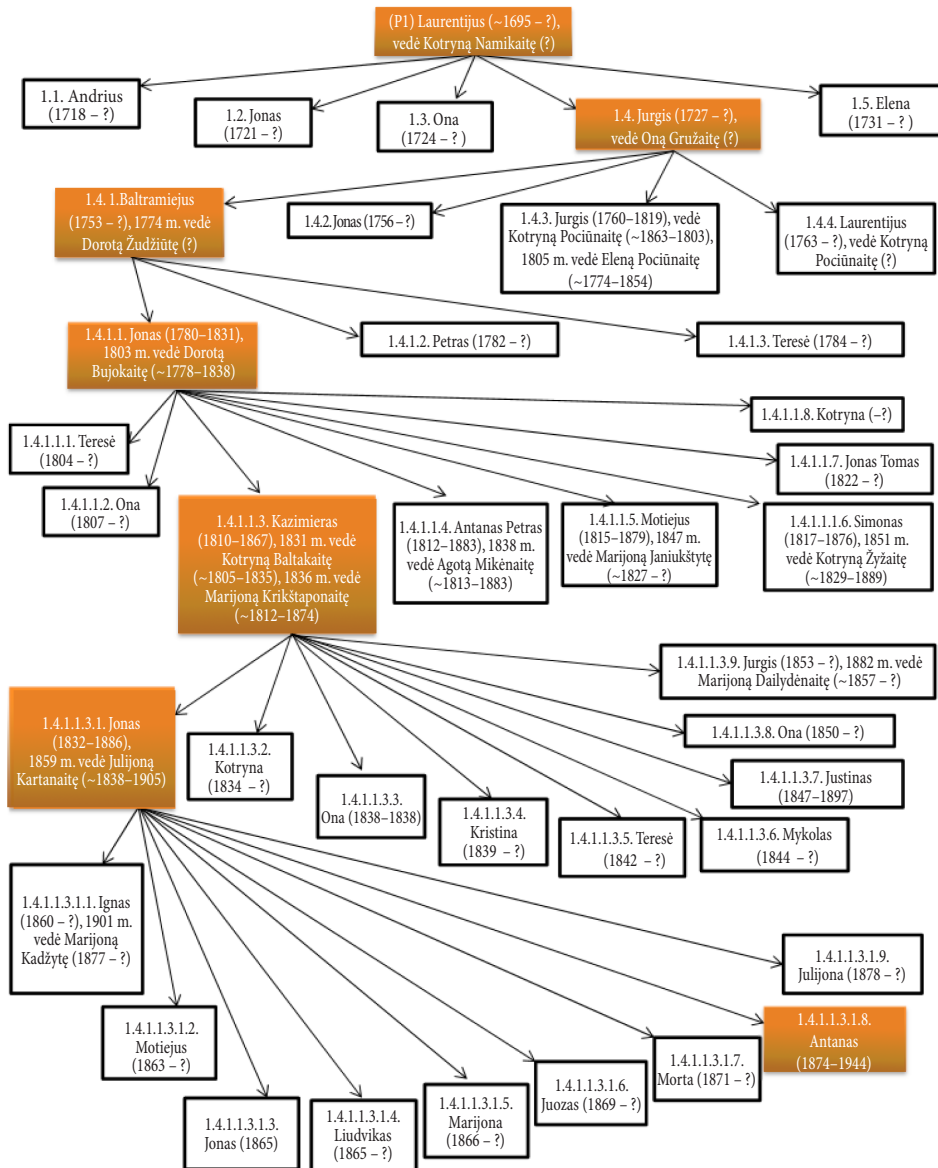

G. Akelaitienė savo straipsnyje mini, kad medžio eskize kai kur dedami klaustukai rodytų, jog vietomis duomenys siejami tik hipotetiškai [2, 22]. Perskaičius K. Gasparavičiaus metrikų nuorašus galima daryti išvadą, kad eskizą jis iš pradžių padarė dar nematęs visų Taujėnų metrikų, kurias, matyt, išanalizavo kiek vėliau. Tą byloja ir prie vardų užrašytos preliminaros gimimo datos, klausimai, kurie vėliau buvo perbraukti užrašant jau paliudytą informaciją. Po tyrimo paaiškėjo, kad nuo (P1) Laurentijaus iki prezidento A. Smetonos linijos gali būti brėžiamos tvirtai, nes metrikos patvirtina jų tikslumą. Atsekti giminės liniją iki (P1) Laurentijaus iš padrikų įrašų metrikose išties neįmanoma, galima tik spėti, kas buvo jo tėvai. Taigi, pradinis K. Gasparavičiaus eskizas (žr. 2 pav.) tik pildomas ir mažai koreguotinas (žr. 3 pav.). Daugiausia tikslinamos mirties ir santuokos datos, kai kurie faktai (pavyzdžiui, kiek santuokų yra turėjęs giminės atstovas) ir vaikų skaičius.

(16) Žinoma iš Motiejaus mirties metrikos.

2 pav. K. Gasparavičiaus sudarytas A. Smetonos genealoginis medis

3 pav. A. Smetonos genealoginis medis

ANTROJI SMETONŲ ATŠAKA

Su gausia (P1) Laurentijaus atšaka susilieja kita Lėno / Užulėnio giminė, kai pastarosios atstovas Ignas 1916 m. vedė Eleonorą Smetonaitę. Šioji giminė ne tokia išpūdinga savo ankstyvais paliudijimais, tačiau jos atstovų skaičius nemenkesnis. Seniausias žinomas ir

rašytiniais šaltiniais patvirtintas giminės atstovas iš Igno pusės – (P2) Motiejus Smetona (~1801–1880 05 23 Šilai). Vis dėlto hipotetiškai P1 ir P2 turėtų būti susiję giminystės ryšiais, tą rodo ne tik pavardė, bet ir žmonių prisiminimai. Pastaruosius pavadinti visiškai klaidingais negalima – paprasčiausiai pasakojimai dažniausia nepasižymi chronologiniu tikslumu ir juos reikia tikrinti jau atsizvelgiant į dokumentus.

Daug klausimų kelia 2010 m. anykštėnų tinklalapyje pateikta informacija: „XIX a. pabaigoje, apie 1882 metus, iš Lėno į Dvarelį, buvusį kiek daugiau nei už kilometro į vakarus nuo Šilų, persikėlė Tamošius Smetona – būsimojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos tėvo Jono jaunesnysis brolis. Dvarelyje užaugo jo keturi vaikai, tarp jų – vyresnysis brolis Motiejus“ [11]. Vėlgi iškyla Tamošius Smetona, tik šikart kaip Jono Smetonos jaunesnysis brolis. Jau minėta, kad Kazimieras turėjo devynis vaikus: Jonas buvo vyriausias, jaunesni sūnūs buvo Mykolas, Justinas ir Jurgis [6, 12; 5, 8], todėl būtent šis giminystės ryšys kelia abejonių. Toliau rašoma: „Šiame kaime Motiejaus Smetonos šeimoje užaugo keturi vaikai, tarp jų – prieš pat XX a. slenkstį gimęs Kazys. Būtent jo šeimoje augo ir vientelis pilnametystės sulaukęs jo vaikas iš pirmosios santuokos Eligijus Smetona“ [11]. Taigi, grįžtant prie Tomo Smetonos pabrėžtina, kad nors jo nurodytas giminystės ryšys su A. Smetona nėra teisingas, toks žmogus metrikose yra paliudytas, ir tarp jo gausių vaikų yra ir Motiejus, kuriam 1896 m. gimė sūnus Kazimieras – partizano Eligijaus Smetonos tėvas. Toliau pateikiami J. Buroko žodžiai tik pagrindžia metrikų duomenis: kitas giminės atstovas buvo E. Smetonos dėdė Baltrus (Baltramiejus), kurio vyriausiasis sūnus buvo 1913 m. gimęs Alfonsas Smetona, žinomas Žygaušo, Vyčio apygardos vado, vardu [11].

Dabar tikslinga pateikti tikslus metrikų duomenis. Jau minėta, kad seniausias žinomas ir rašytiniais šaltiniais patvirtintas kitos giminės atšakos atstovas yra (P2) Motiejus Smetona (~1801–1880 05 23 Šilai). Informacijos apie jo gimimą nepavyko rasti, bet žinoma, kad 1825 01 18 Vadokliuose jis vedė Oną Kulovaitę (~1791–1869 02 20 Šilai); taip pat žinoma, kad jis mirė 1880 05 23, mirties priežastis – senatvė. Remiantis santuokos ir mirties metrikomis, buvo apskaičiuota apytikslė Motiejaus gimimo data. Pabrėžtina, kad metrikose galimos metų paklaidos, kartais – gana didelės.

Taigi, (P2) Motiejus ir Ona Kulovaitė turėjo dešimt vaikų: (2.1.) Kotryną (1825 10 18 Vadokliai – ?), (2.2.) Tomą (~1825–1909 08 14 Šilai), (2.3.) Andrių (1828 11 19 Vadokliai – 1894 01 15 Šilai), (2.4.) Stanislovą (1830 11 16 Vadokliai – ?), (2.5.) Marijoną (1832 07 12 Vadokliai – 1832 08 27 Vadokliai), (2.6.) Oną (1833 08 25 Šilai – 1835 01 12 Vadokliai), (2.7.) Motiejų (1835 11 04 Šilai – 1835 11 27 Vadokliai), (2.8.) Simoną (1836 10 25 Šilai – 1860 06 13 Vadokliai), (2.9.) Joną (1839 10 18 Šilai – 1839 10 24 Vadokliai) ir (2.10.) Juozą (1844 05 21 Raguva – 1907 04 09 Šilai). Marijona, Ona, Motiejus, Jonas mirė labai ankstyvame amžiuje, o kiti vaikai užaugo ir sukūrė šeimas.

Vienas iš (P2) Motiejaus ir Onos Kulovaitės sūnų (2.3.) Andrius 1858 01 26 Vadokliuose vedė Kristiną Miškinytę (~1838 – ?) ir su ja turėjo vaikų: (2.3.1.) Oną (1859 07 25 Vadokliai – 1869 12 07 Šilai), (2.3.2.) Evą (~1862–1869 12 07 Šilai), (2.3.3.) Marijoną (1862 03 15 Vadokliai – 1868 08 28 Vadokliai), (2.3.4.) Kotryną (1868 03 01 Šilai – 1868 09 23 Vadokliai), (2.3.5.) Adomą (1869 10 10 Šilai – ?), (2.3.6.) Kristiną (1872 02 10 Traupis – ?), (2.3.7.) Antaną (1877 11 01 Šilai – ?). Ona ir Eva mirė tą pačią dieną nuo skarlatinos, 7 metų Marijona – nuo krupo, 6 mėnesių Kotryna – nuo stafilokoko. Antanas 1913 06 03 Vadokliuose vedė Barborą Kulovaitę (~1890 – ?). Adomas vedė du kartus: 1909 02 08 Taujėnuose Kazimierą Krikštaponaitę (~1887 – ?) ir 1921 02 06

Vadokliuose Marijoną Miškinytę (~1876 – ?). Žinoma, kad jis turėjo sūnus (2.3.7.1.) Juozą (1910 04 11 Vadokliai – ?) ir (2.3.7.2.) Viačeslavą (1912 12 23 Šilai (17) – ?).

Kitas (P2) Motiejaus ir Onos Kulovaitės sūnus (2.8.) Simonas 1858 11 15 Vadokliuose vedė Oną Dirsytę (~1836 – ?). Jam gimė tik dukros (2.8.1.) Eva (1859 09 23 Šilai – ?) ir (2.8.2.) Marijona (1860 12 18 Šilai – ?), nes būdamas 23 metų, 1860 06 13, Simonas nusken-do upėje.

Dar vienas (P2) Motiejaus ir Onos Kulovaitės sūnus (2.10.) Juozas pirmą kartą vedė 1868 11 10 Vadokliuose Salomėją Pranaitę (~1850–1888 11 21 Šilai). Jai mirus nuo džio-vos, 1889 01 17 Vadokliuose vedė Marijoną Janiukštytę (~1864 – ?). Turėjo dvylika vai-ku: (2.10.1.) Simoną (1869 09 14 Šilai – ?), (2.10.2.) Baltramiejų (1871 08 24 Traupis – ?), (2.10.3.) Karoliną (1873 11 06 Šilai – ?), (2.10.4.) Evą (1875 02 08 Šilai – ?), (2.10.5.) Juozą (1878 07 09 Raguva – ?), (2.10.6.) Mykolą (1880 09 06 Vadokliai – ?), (2.10.7.) Petrą (1882 09 09 Vadokliai – ?), (2.10.8.) Oną (1886 12 25 Šilai – ?), (2.10.9.) Joną (1890 06 17 Šilai – ?), (2.10.10.) Kazimierą (1893 03 12 Šilai – 1893 06 10 Šilai), (2.10.11.) Kotryną (1894 05 10 Šilai – ?), (2.10.12.) Eleonorą (1897 07 03 Šilai – ?). Vyriausiasis Juozo ir Salomėjos Pranaitės sūnus Simonas 1899 06 07 Raguvoje vedė Prancišką Ūsaitę (~1879 – ?) ir su ja turėjo vaikų: (2.10.1.1.) Oną (1900 05 10 Raguva – ?), (2.10.1.2.) Juozą (1902 04 04 Traupis – ?), (2.10.1.3.) Marijoną (1904 01 15 Traupis – ?), (2.10.1.4.) Antaną (1905 06 08 Traupis – ?), (2.10.1.5.) Povilą (1908 10 29 Traupis (18) – ?), (2.10.1.6.) Jurgį (1910 04 16 Šilai – ?), (2.10.1.7.) Petrą (1912 05 01 Traupis – 1912 12 06 Traupis), (2.10.1.8.) Eleną (1913 11 22 Raguva – ?).

Kitas Juozo ir Salomėjos Pranaitės sūnus (2.10.5.) Juozas 1905 02 21 Traupyje vedė Oną Bujokaitę (~1883 – ?), jiems gimė (2.10.5.1.) Hiacintas (1907 08 24 Šilai – ?), (2.10.5.2.) Emilija (1911 09 29 Šilai – ?) ir (2.10.5.3.) Domicelė (1913 02 25 Šilai – ?).

Antrasis (P1) Motiejaus ir Onos Kulovaitės sūnus (2.2.) Tomas buvo vedęs du kar-tus ir turėjo net keturiolika vaikų. Pirmąją žmoną Kristiną Pociūnaitę (19) (~1831 – ?) Tomas Smetona vedė 1851 11 04 Vadokliuose. 1873 02 18, taip pat Vadokliuose, vedė an-trą žmoną Agotą Miškinytę (~1848 – ?). Tomui gimė vaikai: (2.2.1.) Jurgis (1853 04 02 Šilai – 1886 09 28 Šilai), (2.2.2.) Ona (1854 09 18 Vadokliai – ?), (2.2.3.) Kotryna (1856 05 04 Šilai – 1857 02 28 Vadokliai), (2.2.4.) Marijona (1858 01 02 Šilai – ?), (2.2.5.) Kristina (1859 11 08 Šilai – 1861 03 06 Šilai), (2.2.6.) Motiejus (1862 02 26 Šilai – ?), (2.2.7.) Kazimieras (1864 02 25 Vadokliai – 1864 04 08 Vadokliai), (2.2.8.) Juozas (1865 03 04 Vadokliai – ?), (2.2.9.) Morta (1867 05 03 Šilai – ?), (2.2.10.) Salomėja (1870 07 15 Traupis – ?), (2.2.11.) Antanas (1872 01 21 Vadokliai – ?), (2.2.12.) Ignas (1876 02 24 Šilai – ?), (2.2.13.) Jonas (1877 06 08 Raguva – 1879 04 23 Vadokliai), (2.2.14.) Baltramiejus (1883 07 17 Šilai – ?). Onos, Marijonos, Mortos, Salomėjos ir Igno likimai nežinomi. Keturi vaikai mirė vaikystė-je: Kotryna, Kazimieras, Jonas ir Kristina. Likę vaikai sukūrė šeimas.

Vyriausias Tomo ir Kristinos Pociūnaitės sūnus (2.2.1.) Jurgis 1883 02 27 Vadokliuose vedė Oną Kiełaitę (~1984 – ?). Pats Jurgis mirė 1886 09 28 vos 33 metų nuo širdies nepa-kankamumo. Paliko tik du sūnus: (2.2.1.1.) Joną (1884 08 20 Vadokliai – ?) ir (2.2.1.2.) Igną (1885 12 05 Vadokliai – ?). Jonas 1911 01 24 Vadokliuose vedė Eleonorą Bujokaitę

(17) Metrikoje klaidingai nurodyta motinos pavardė.

(18) Metrikoje klaidingai nurodyta motinos pavardė.

(19) Su Kristinos pavarde yra neaiškumų: kartais ji užrašoma kaip Pociūnaitė, kartais – kaip Atkočiūnaitė, netgi to paties vaiko gimimo / santuokos metrikose. Remiantis logika (vietovės, krikštaviečių duomenys, vaikų gimimo metai), akivaizdu, kad tai yra ta pati Kristina.

(~1888 – ?), jiems gimė sūnūs (2.2.1.1.1.) Mykolas (1911 11 04 Vadokliai – 1913 09 25 Šilai), (2.2.1.1.2.) Jonas (1912 11 09 Šilai – 1913 03 06 Šilai) ir (2.2.1.1.3.) Leonas (1913 12 16 Vadokliai – ?). Jurgio ir Onos Kielaitės sūnus Ignas, kaip jau minėta, 1916 02 15 Vadokliuose vedė Eleonorą Smetonaitę.

Kitas Tomo ir Kristinos Pociūnaitės sūnus (2.2.8.) Juozas 1888 02 09 Siesikuose vedė Oną Grigaitę (~1869 – ?) ir turėjo vaikų: (2.2.8.1.) Veroniką (1891 05 05 Šilai – 1892 08 28 Šilai (20)), (2.2.8.2.) Vladislovą (1893 05 12 Vadokliai – ?), (2.2.8.3.) Juozą (1895 07 03 Šilai – 1896 04 12 Šilai), (2.2.8.4.) Praną (1897 08 23 Vadokliai – ?), (2.2.8.5.) Aleksandrą (1899 11 28 Šilai – 1899 12 07 Šilai), (2.2.8.6.) Romualdą (1900 12 06 Šilai – 1901 02 07 Šilai), (2.2.8.7.) Adomą (1901 12 16 Vadokliai – 1902 08 06 Šilai), (2.2.8.8.) Motiejų (1904 05 01 Šilai – ?), (2.2.8.9.) Eleonorą (~1904–1907 07 21 Šilai). Šeši vaikai mirė vaikystėje: Veronika nuo džiovos, Romualdas nuo skarlatinos, Adomas nuo kokliušo, Eleonora nuo tymų, o Juozo ir Aleksandro mirčių priežastys nežinomos.

Dar vienas Tomo ir Kristinos Pociūnaitės sūnus (2.2.11.) Antanas 1897 06 09 Traupyje vedė Evą Aliukaitę (~1875 – ?), turėjo vaikų: (2.2.11.1.) Oną (1900 08 20 Traupis – 1902 02 05 Traupis), (2.2.11.2.) Petrą (1903 05 11 Traupis – ?), (2.2.11.3.) Marijoną (1905 01 19 Traupis – ?), (2.2.11.4.) Boleslovą (1907 06 19 Traupis – ?), dvynes (2.2.11.5.) Emiliją (1911 05 15 Traupis – 1913 02 23 Traupis) ir (2.2.11.6.) Sofiją (1911 05 15 Traupis – ?).

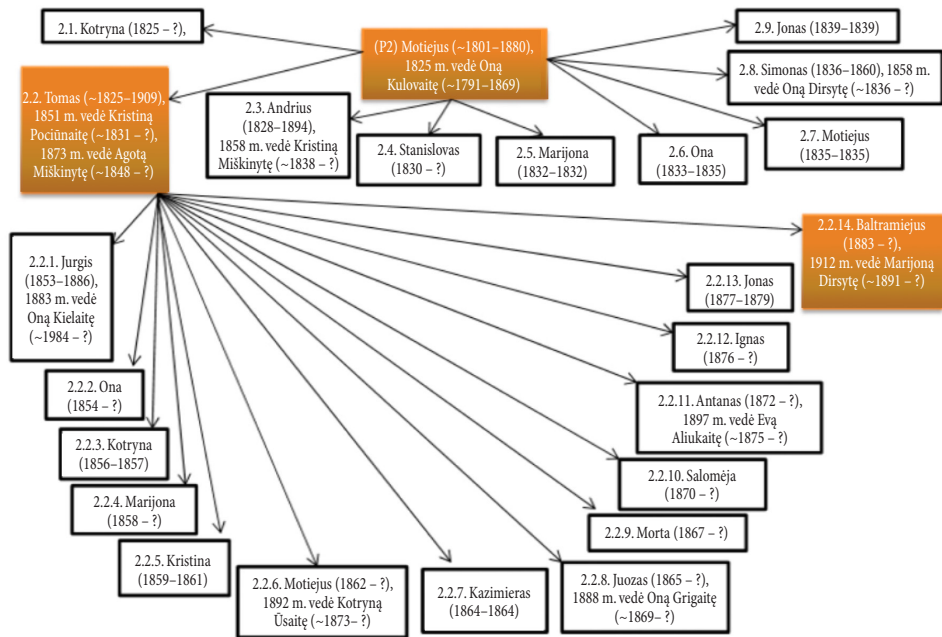
Šioje vietoje sugrįžkime prie partizanų Eligijaus ir Alfonso. Taigi, vienas iš Tomo ir Kristinos Pociūnaitės sūnų (2.2.6.) Motiejus 1892 05 25 Raguvoje vedė Kotryną Ūsaitę (~1873 – ?) ir su ja turėjo vaikų: (2.2.6.1.) Joną (1894 06 10 Šilai – ?), (2.2.6.2.) Kazimierą (1896 03 04 Šilai – ?), (2.2.6.3.) Agotą (1898 03 20 Šilai – ?) ir (2.2.6.4.) Oną (1902 02 01 Šilai – ?). Kazimieras buvo vedęs du kartus: Veroniką Balčiūnaitę, vėliau – Veroniką Vasiliauskaitę. Nors tiriamo laikotarpio metrikos to neatskleidžia, žinoma, kad pirmojoje santuokoje ir gimė Eligijus Smetona. O Tomo ir jo antrosios žmonos Agotos Miškinytės sūnus (2.2.14.) Baltramiejus 1912 10 03 Šiluose vedė Marijoną Dirsytę (~1891 – ?). Iš metrikų žinoma, kad jie turėjo sūnų Alfonsą (1913 09 15 Šilai – 1950), žuvusį suradus jo bunkerį. Ir nors artima abiejų partizanų giminystė neginčijama, galima suabejoti teiginiu, kad Alfonso „tėvas Baltrus Smetona buvo prezidento Antano Smetonos pusbrolis“ [4]. Tas akivaizdžiai matyti palyginus A. Smetonos ir kitos giminės atšakos genealoginius medžius (žr. 3 pav. ir 4 pav.).

LKŽ žodžio pusbrolis pateikiamas apibrėžimas skamba: 1 – dėdės ar tetos sūnus; 2 – patėvio ar pamotės sūnus, suvestinis brolis, įbrolis [9]. Kitaip tariant, Baltramiejaus ir A. Smetonos giminystę vargu ar galima įvardyti kaip „pusbroliai“ – kaip matyti iš genealoginių medžių, šios dvi atšakos galėjo susijungti nebent ties (1.4.1.1.) Jonu (1780–1831) ir (P2) Motiejumi (~1801–1880) – bet taip pat mažai tikėtina, kad tose pačiose apylinkėse gyvenantys vienos pavardės atstovai nebūtų susiję giminystės ryšiais. Atsižvelgiant į tai būtina pateikti ir trečiosios Smetonų atšakos genealogiją.

KITOS SMETONŲ ŠEIMOS

Trečiosios giminės medis nėra susijęs su dviem pastarosiomis, bent jau to negalima paliudyti remiantis metrikomis. Seniausias šios atšakos atstovas taip pat yra (P3) Motiejus (~1800–1856 02 02 Vadokliai). Žinoma, kad jis 1818 11 10 Vadokliuose vedė Kotryną Janiukštytę (~1794–1860 02 11 Vadokliai). Tai vienas iš pavyzdžių, kai greičiausiai įsivėlusį didelę paklaidą nurodant metus. Motiejaus mirties metrikroje nurodyta, kad jis mirė nuo

(20) Metrikoje klaidingai nurodyta motinos pavardė.

4 pav. Antrosios Smetonų atšakos genealoginis medis

karštinės būdamas 50 metų. Jeigu tai būtų tiesa, gimti jis turėjo 1806 metais. Tokiu atveju santuoka 1818 m. būtų buvusi sudaryta, kai jam tebuvo 12 metų, o tai yra neįmanoma, Taigi, remiantis logika, nurodoma kita gimimo data.

(P3) Motiejus su Kotryna Janiukštyte turėjo vaikų: (3.1.) Oną (1819 12 06 Vadokliai – ?), (3.2.) Juozapotą (1822 03 15 Vadokliai – ?), (3.3.) Kotryną (1823 06 02 Vadokliai – ?), (3.4.) Jurgį (~1823–1901 05 13 Šilai), (3.5.) Mykolą (~1825–1895 01 01 Šilai), (3.6.) Teresę (1831 06 21 Vadokliai – 1834 04 19 Šilai), (3.7.) Simoną (1836 01 16 Šilai – 1837 12 06 Vadokliai).

Vienas iš (P3) Motiejaus ir Kotrynos Janiukštytės sūnų (3.4.) Jurgis vedė Marijoną Ungurytę (~1835–1909 03 20 Šilai) ir jiems gimė vaikai: (3.4.1.) Mykolas (1855 09 10 Šilai – ?), (3.4.2.) Ona (1857 01 04 Šilai – 1857 11 23 Vadokliai), (3.4.3.) Jonas (1858 06 21 Šilai – ?), (3.4.4.) Kazimieras (1860 03 01 Taujėnai – 1860 06 27 Taujėnai), (3.4.5.) Teresė (1861 10 15 Vadokliai – 1907 09 10 Šilai), (3.4.6.) Antanas (~1864–1865 05 27 Vadokliai), (3.4.7.) Kotryna (~1865–1867 09 18 Vadokliai), (3.4.8.) Marijona (1866 04 15 Šilai – ?), (3.4.9.) Baltramiejus (1868 08 20 Šilai – 1870 07 29 Vadokliai), (3.4.10.) Eva (1870 01 27 Traupis – 1870 10 20 Vadokliai), (3.4.11.) Tomas (1871 12 04 Traupis – 1872 04 26 Šilai), (3.4.12.) Karolina (1873 02 24 Traupis – ?), (3.4.13.) Juozas (1875 04 28 Šilai – 1903 02 17 Šilai). Deja, dauguma vaikų mirė kūdikystėje. Vienas iš išgyvenusiųjų, vyriausias Jurgio ir Marijonos Ungurytės sūnus (3.4.1.) Mykolas, 1895 11 07 Raguvoje vedė Salomėją Kizytę (~1876 – ?). Kitas sūnus (3.4.3.) Jonas 1891 08 11 Ukmergėje vedė Agotą Dalinkevičiūtę-Baltėnaitę (~1869 – ?) ir turėjo vaikų: (3.4.3.1.) Joną (1893 10 08 Taujėnai – ?), (3.4.3.2.) Marijoną (~1895–1897 04 03 Taujėnai), (3.4.3.3.) Veroniką (1898 11 20 Taujėnai – 1902 07 25 Taujėnai), (3.4.3.4.) Mykolą (1906 07 03 Taujėnai – 1908 01 26 Taujėnai).

Dar vienas (P3) Motiejaus ir Kotrynos Janiukštytės sūnus (3.5.) Mykolas 1857 11 24 Raguvoje vedė Teklę Kizytę (~1831–1911 02 23 Vadokliai). Jiems gimė vaikai: (3.5.1.) Marijona (1858 12 20 Šilai – ?), (3.5.2.) Ona (1860 10 02 Vadokliai – ?), (3.5.3.) Teklė (1865 08 06 Šilai – ?), (3.5.4.) Motiejus (~1868 – ?), (3.5.5.) Rožė (1868 04 02 Šilai – 1869 07 26 Vadokliai), (3.5.6.) Salomėja (1870 07 09 Traupis – ?), trynukai (3.5.7.) Jonas (1875 10 25 Šilai – 1879 03 27 Šilai), (3.5.8.) Juozas (1875 10 25 Šilai – ?), (3.5.9.) Žygimantas (1875 10 25 Šilai – ?). Motiejus 1906 05 23 Raguvoje vedė Rožę Gritėnaitę (~1880 – ?) ir turėjo vaikų: (3.5.4.1.) Salomėją (1907 03 06 Vadokliai – ?), (3.5.4.2.) Vladislavą (1908 05 13 Vadokliai – ?), (3.5.4.3.) Eleną (1909 07 08 Vadokliai – ?) ir (3.5.4.4.) Joną (1911 09 01 Vadokliai – ?).

Tikėtina, kad pastarosios giminės protoplastas (P3) Motiejus yra (P2) Motiejaus pusbroliis, nes jie yra panašaus amžiaus, be to, (P3) Motiejus minimas kaip kai kurių (P2) Motiejaus vaikų krikštatėvis, kaip liudytojas per vestuves. Kas buvo (P2) Motiejaus tėvai, nežinoma, nes jo 1825 m. santuokos metrikoje tėvai neįrašyti, o gimimų įrašų tuo metu su Motiejaus vardu apskritai nerasta. Tas pat pasakytina ir apie kitą (P3) Motiejų. Jau minėta, kad prezidento giminės atšaka su antrąja Smetonų atšaka galėjo susiliesti ties (1.4.1.1.) Jonu (1780–1831) ir (P2) Motiejumi (~1801–1880): tikėtina, kad šie žmonės buvo broliai arba pusbroliai (ypač turint omenyje, kad P2 medžio atstovas vadinamas prezidento pusbroliu). (1.4.1.1.) Jono protėviai yra paliudyti Taujėnuose / Raguvoje ir lengvai atsekami, gali būti, kad vieno arba net abiejų Motiejų tėvai yra (1.4.1.1.) Jono tėvo Baltramiejaus broliai: Jonas, Jurgis arba Laurentijus. Pastarųjų dviejų vaikų metrikos yra rastos, todėl arba abiejų Motiejų gimimo metrikos yra dingusios, arba vieno iš jų tėvas yra (1.4.2.) Jonas (apie kurį nieko nežinoma), arba jie nėra tiesioginiai (P1) Laurentijaus palikuonys, tik su juo kaip nors susiję. Žinoma, kad (P1) Laurentijaus tėvas galėjo būti Danielius, Stanislovas arba Andrius, o broliai – Tomas (žmona Dorota), Mykolas (žmona Sofija) ar net Jurgis (žmona Dorota) ir Stanislovas (žmona Kotryna), todėl (P2) ir (P3) Motiejai gali būti pastarųjų keturių vyrų vaikai.

Kitų porų – Kazimiero (21) ir Barboros Kotlerytės, Mykolo ir Agotos Pranaitės – vaikų metrikos, jų pačių mirties metrikos rodo, kad žmonės sėsliai gyveno Lėno / Užulėnio apylinkėse. Deja, išsiaiškinti, iš kurios giminės yra Kazimieras ir Mykolas, nepavyko. Yra ir pavienių porų paminėjimo atvejų.

APIBENDRINIMAS

Tirtose Ukmergės dekanato metrikose yra nemažai Smetonų įrašų, ir toli gražu ne visi jie yra artimi prezidento A. Smetonos giminės, bet vienkoki ar kitoki giminystės ryšį nurodo jau vien ta pati pavardė. Tyrimus kiek apsunkino vardų ir netgi moterų, kurias vedavo Smetonos, pavardžių pasikartojimas. Vis dėlto šis straipsnis turėtų padėti žmonėms, šios giminės atstovams, gauti tikslios ir rašytiniais šaltiniais paremtos informacijos. Ją atsekti ypač lengva iki 1830 m., kai net santuokų metrikose nurodomi jaunųjų tėvai. Mirties metrikos taip pat suteikia daug žinių – nurodomas ne tik mirusiojo amžius (neretai su paklaida), bet ir sutuoktinių vardai, kai kurių vaikų vardai, todėl remiantis logika ir laikantis chronologijos galima nubrėžti itin patikimą šeimos genealogiją. Būtent tą ir padarė K. Gasparavičius,

(21) Iš Kazimiero mirties 1911 m. metrikos žinoma, kad jis yra Motiejaus sūnus, mirė 95 metų. Gimti, sprendžiant iš tos pačios metrikos, jis turėjo apie 1816 m. – tik porą metų anksčiau nei Motiejaus ir Kotrynos Janiukštytės santuoka. Be abejo, metrikose nurodomas amžius retai kada būna tikslus ir galbūt Kazimieras gimė apie 1820–1821 m. – tarp Motiejaus ir Kotrynos Janiukštytės vaikų Onos (1819 m.) ir Juozapotos (1822 m.).

nupiešęs prezidento A. Smetonos tiesioginės giminės medį. Šiuo straipsniu siekta priskirti šį darbą tikrajam jo autoriui.

Gauta 2016 01 27
Priimta 2016 09 13

Šaltiniai ir literatūra

- [1] ABROMAVIČIUS, Stanislovas. Motiejus Smetona, prezidento brolis. *Bernardinai.lt*, 2011 [žiūrėta 2016 01 25]. Prieiga per internetą: <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-10-28-stanislovas-abromavicius-motiejus-smetona-prezidento-brolis/71262>>
- [2] AKELAITIENĖ, Gražina. Prezidento Antano Smetonos jubiliejiniai metai (žvilgsnis į rankraštinį genealoginio medžio eskizą). *Gimtoji kalba*, 2014, Nr. 9, p. 19–24.
- [3] A. Smetona. *Rinktiniai raštai*. Sudarė. A. Eidintas. Kaunas: Menta, 1990. 512 p.
- [4] ASTRAUSKAITĖ, Audronė. Lietuvos kariuomenės dienai. *XXI amžius*, 2009, Nr. 83 [žiūrėta 2016 01 25]. Prieiga per internetą: <http://www.xxiamzius.lt/numeriai/2009/11/25/atmi_04.html>.
- [5] BINKIS, Kazys. *Antanas Smetona 1874–1934*. Kaunas, 1934. 64 p.
- [6] EIDINTAS, Alfonsas. *Antanas Smetona*. Vilnius: Mintis, 1990. 245 p.
- [7] EIDINTAS, Alfonsas. *Antanas Smetona ir jo aplinka*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2012. 511 p.
- [8] GARŠVA, Kazimieras. Kalbininkas Kazimieras Gasparavičius ir jo darbai. *Žiemgala*, 2008, Nr. 1 [žiūrėta 2016 01 25]. Prieiga per internetą: <<http://www.ziemgala.lt/lt/zurnalas-ziemgala/ziemgala-20081/kalbininkas-kazimieras-gasparavicius-ir-jo-darbai>>.
- [9] *Lietuvių kalbos žodynas*, elektroninis variantas [žiūrėta 2016 01 25]. Prieiga per internetą: <<http://www.lkz.lt/>>
- [10] LUKŠYS, Saulius; MINTAUTAS, Rimvydas; MONKEVIČIUS, Jonas. *Palūžę sparnai*. Vilnius: Viliaus Užtupo 1-kla, 1997. 61 p.
- [11] *Pasaulio anykštėnų bendrija* [žiūrėta 2016 01 25]. Prieiga per internetą: <<http://www.anykstenai.lt/?pg=naujienos2&nj=529>>.
- [12] SMETONA, Antanas. A. *Smetonos pasakyta parašyta*. Kaunas: Pažanga, 1935. 360 p.
- [13] Taujėnų RKB metrikos 1756–1798. *Lietuvos valstybės istorijos archyvas*, f. 604, ap. 11.
- [14] Taujėnų RKB metrikos 1799–1801. *Lietuvos valstybės istorijos archyvas*, f. 604, ap. 13.
- [15] Ukmergės dekanato RKB metrikos nuo 1865 m. *Lietuvos valstybės istorijos archyvas*, f. 669, ap. 10.
- [16] Ukmergės dekanato RKB metrikos iki 1865 m. *Lietuvos valstybės istorijos archyvas*, f. 669, ap. 1.

MARIUS SMETONA, ANŽELIKA SMETONIENĖ

President Antanas Smetona and the Smetona of Lėnas and Užulėnis: a genealogical overview

Summary

Almost twenty years ago, some loose pages of a manuscript were found in the library of the Institute of the Lithuanian language. It was a transcript of seventeenth-nineteenth-century registers of births, marriages, and deaths of Roman Catholic churches. The family name of Smetona was recurrent on many of those pages. Among the notes, there was also President Antanas Smetona's family tree drawn by hand by an unknown author. A few decades have passed from the day when the transcripts of the registers were found. The authors of this paper decided to examine the reliability of the transcripts and the family tree of the Smetona family found among them. First of all, the copies of the manuscript from the Institute of the Lithuanian language were compared against the registers in the Lithuanian State Historical Archive. After reliability of the transcripts was assured, a search for more manuscripts and transcripts of registers was carried out at the Institute of the Lithuanian language and it yielded results. In addition, the anonymous author of the family tree of President Smetona was determined: it was drawn by Kazimieras Gasparavičius (1908–1983), a Lithuanian linguist. Most likely he was the first to produce President Smetona's family tree that was based on a reliable source of information – the registers, and not on reminiscences.

In recent years, unverified and not fully reliable information about the family of the first president of the Republic of Lithuania has been spreading on the internet where the names are distorted and wrong dates are given. This is because the said information is derived from stories and reminiscences. However, it is written sources that are the most reliable way to check the genealogy of one's family. In this paper, all facts are based on registers of births, marriages, and deaths of Roman Catholic churches and can help the members of this particular family in obtaining precise information on the family history.

Keywords: genealogy, registers, president, Antanas Smetona